

Островерха О.Ю
бакалавр спеціальності 052 Політології
факультету міжнародних відносин, політології та соціології
ОНУ імені І. І. Мечникова

Науковий керівник:
доктор політичних наук, професор
професор кафедри політології **Коч С.В.**

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ НА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ У СФЕРІ МЕМОРІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Політична міфологія відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності як в Україні, так і в Польщі. Обидві країни використовують міфи, пов'язані з історичними подіями, героями та культурною спадщиною для зміцнення національної єдності та самоусвідомлення.

В Україні міф про боротьбу за незалежність та героям, які символізують свободу, формує національну свідомість. Польща, в свою чергу, часто апелює до героїчного минулого та історичних переживань, щоб створити спільну ідентичність в умовах сучасних викликів.

Цей порівняльний аналіз вивчає, яким чином обидві нації використовують політичну міфологію для консолідації суспільства, а також досліджує схожості та відмінності в їхніх наративах. З одного боку, український контекст акцентує на визвольних рухах, а з іншого – польський підхід фокусується на історичних травмах та відновленні незалежності.

Вивчення цих аспектів допоможе зрозуміти не лише формування національної ідентичності в обох країнах, а й вплив політичних міфів на сучасні суспільно-політичні процеси.

Спільні та конфліктні наративи в українсько-польському меморіальному дискурсі залишаються ключовими темами історичної пам'яті обох націй. Після Другої світової війни ці питання набули суперечливого характеру, зокрема щодо трактування УПА та Волинської трагедії. У Польщі поширено спрощений міф про злочинний характер УПА, що ускладнює взаєморозуміння. Українці ж критикують однобічний фокус польської сторони на власних стражданнях.

У 2013–2014 роках напруга зросла через вимоги визнання Волинських подій, що призвело до «війни на пам'ятники» — символічного конфлікту, який триває вже десятиліттями. Ситуація змінилася з 2022 року після вторгнення РФ: посилилася роль пам'яті, переосмислюється історія та міждержавні відносини. Обидві країни мають можливість перейти до нових

форм діалогу, які базуються на спільних цінностях, повазі до пам'яті та відмові від політичних маніпуляцій.

Важливо усвідомити, що українська та польська історії переплітаються у багатьох аспектах, і саме це переплетіння повинно стати основою для діалогу. Нормалізація українсько-польських відносин вимагатиме не лише відкриття нових форматів співпраці, але й готовності до переосмислення старих наративів, які формувалися під тиском емоцій та політичних інтересів.

Суспільні інституції мають активніше заохочувати молодь до обговорення історичної пам'яті через освітні програми, культурні обміни та спільні ініціативи. Це дозволить молодим людям самостійно формувати своє сприйняття минулого, уникати нав'язаних наративів і працювати над спільним майбутнім.

Аналіз меморіальної політики в Україні та Польщі свідчить про необхідність запровадження більш гнучких підходів до вивчення історії, які враховуватимуть не лише національні, але й міжнародні контексти. Важливо, щоб політики пам'яті були не лише суто державними ініціативами, а й активно включали громадянське суспільство, що сприятиме більшій легітимності пам'яті серед суспільства.

Висновки. Отже, політична міфологія чинить вагомий вплив на сучасні виклики в сфері меморіальної політики України та Польщі, слугуючи джерелом як консолідації суспільства, так і джерелом історичних протиріч; вона формує рамки сприйняття минулого через символи й наративи, що можуть як зближувати національні спільноти, так і розпалювати інформаційні конфлікти. Виявлені механізми міфотворення свідчать про необхідність розробки збалансованих підходів до конструювання державних стратегій пам'яті - з урахуванням багатоманітності історичних досвідів обох країн, відкритого діалогу між експертами та суспільством і пошуку спільних символічних платформ. Такий підхід сприятиме зміцненню демократичних інститутів пам'яті, міжкультурній взаєморозуміlostі та міждержавній довірі.

Література:

1. Мельникова Н. Функціонування міфологічної свідомості у політичній сфері: міфологічний час і простір. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, випуск 23, 2011 С. 26 - 32
2. Нагорна Л. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії: монографія. Київ: ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 324 с.
3. Шайгородський Ю. Політика: взаємодія реальності і міфу; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАНУ. К.: Знання України, 2009. 400 с.
4. Flood Ch. Political Myth: A Theoretical Introduction. New York and London. Psychology Press, 2002. 322 p.